

ધોરણ : 6

ગુજરાતી

પાઠ : 10

આલાલીલા વાંસડીયા

સ્વ-અધ્યયનપોશી સોલ્યુશન

(દ્વિતીય સત્ર)

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

G6.1 વાર્તા, કાવ્યો, ચિત્રવર્ણન, નાટકો, ચર્ચાઓ, કિસ્સાઓ સાંભળે સમજે અને અભિવ્યક્ત કરે છે.

G6.4 પ્રાદેશિક ગીતો અને કથાઓ સમજે, જાણો અને અભિવ્યક્ત કરે છે.

G6.5 દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો દ્વારા મળતી માહિતી સમજે અને તારણો કાઢે છે.

G6.8 શબ્દકોશ, બાળકોશ, બાળવિશકોશનો ઉપયોગ કરી આશરે 3000 જેટલા શબ્દો સમજું અને તેનો વ્યાવહારિક ઉપયોગ કરે છે.

G6.10 સાંભળેલી, વાંચેલી સામગ્રીમાંથી માહિતી મેળવવા શા માટે? કેવી રીતે? જેવા પ્રશ્નો પૂછી કાર્યકરણ સંબંધ તારવી જવાબ આપે છે, ઉકેલ મેળવે છે.

G6.12 કોઈ એક શબ્દ કે વિચાર પરથી યોગ્ય મરોડ સાથે બે શબ્દો વચ્ચે યોગ્ય અંતર રાખી વિરામચિહ્નો તથા માન્ય જોડણી સાથે લેખન કરે છે.

પ્રશ્ન 1. તમારા વિસ્તારમાં ગવાતું લોકગીત લખો.

➤ મારે ટોડલે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે,
મારાં હેડાં હારોહાર, મારાં દલડે લેરાલેર જાય,
જનાવર જીવતાં આત્યાં રે,
મોર ક્યાં બોલે.....મારે ટોડલે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે.
મારે કમણે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે
મારી ચુંદડી લેરાલેર, જનાવર જીવતાં આત્યાં રે,
મોર ક્યાં બોલે...મારે ટોડલે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે.
મારા કડલે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે
મારી કાંબીયું લેરાલેર, જનાવર જીવતાં આત્યાં રે,
મોર ક્યાં બોલે...મારે ટોડલે બેઠો રે, મોર ક્યાં બોલે.

પ્રશ્ન 2. તમારા વિસ્તારમાં બોલાતા દશ જેટલા તરપદા શબ્દોની યાદી કરી તેના અર્થ લખો.

પાલું = જલાસ

પોર = ગયું વર્ષ

ઈસ્કૂલ = સ્કૂલ

અયમ = કેમ

ખિલકુડી = ખિસકોલી

દન = દિવસ

ટળ = ફરજ

ઓવ = હા

પરભુજુ = પ્રભુજુ

હાવ = સાવ

પ્રશ્ન 3. પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

1. “મોલે મોલે ગુંથી દીધાં મોતીડાં” એટલે શું?

➤ મોલે મોલે ગુંથી દીધા મોતીડાં એટલે ભગવાને ખેતરમાં ઊંઠાં
પાકના કુંડા પર જે દાણા છે એ મોતી જેટલા મૂલ્યવાન છે.

2. “વાંસદિયા વઢાવું” - આ પરથી તમે શું સમજો છો ?

➤ “વાંસદિયા વઢાવું” એટલે કે વાંસમાંથી શ્રી કૃષ્ણ માટે વાંસળી
બનાવવાની વાત છે.

3. નંદજીનો લાકડો એટલે કોણ?

➤ નંદજીનો લાકડો એટલે શ્રી કૃષ્ણ.

4. તમને ક્યું વાય વગાડવું ગમે ? શા માટે ?

➤ મને ઢોલક વાય વગાડવું ગમે કેમ કે મારી શાળાની પ્રાર્થનામાં
તનો ઉપયોગ થાય છે.

5. આ કાવ્યમાં કઈ ઋતુની વાત કરવામાં આવી છે?

➤ આ કાવ્યમાં વર્ષાઋતુની વાત કરવામાં આવી છે.

પ્રશ્ન 4. ઉદાહરણ મુજબ બીજા શબ્દો લખો.

ઉદા. વાંસલડી

ભાલલડી

ગાવલડી

વાદલડી

માવડી

પ્રશ્ન 5. કાવ્યપંક્તિઓને યોગ્ય કુમમાં ગોઠવો.

1. કંઈ મોર, વાંસળીએ પોપટ ને હંસ,
લોલ વગાડે રે નંદજીનો વાંસલડી લાડકો રે.
- વાંસળીએ કંઈ હંસ, પોપટ ને મોર,
વાંસલડી વગાડે રે નંદજીનો લાડકો રે લોલ.
2. લટકે કુમતાં વાંસળીએ ચાર કંઈ,
હીરલા અંગાળીએ રે લોલ અંગૂઠી ને અંગૂઠીમાં.
- વાંસળીએ કંઈ લટકે કુમતાં ચાર,
અંગાળીએ અંગૂઠીને અંગૂઠીમાં હિરલા રે લોલ.

પ્રશ્ન 6. ભાવાર્થના આધારે કાવ્યપંક્તિ લખો.

1. ઉત્તર દિશા તરફથી વાદળો આવ્યાં અને વરસવા લાગ્યાં. આ વાદળો એટલાં ધોધમાર વરસ્યાં કે નદી-નાળાં છલકાઈ ગયાં. ક્યાંક-ક્યાંક તો વરસાદના પાણી ગામના પાદર સુધી પહોંચી ગયાં અને ઘેતરો તો જાણે નદી ના હોય !

➤ આવ્યા આવ્યા ઓતરા દશના મેહ,
પાદરડા ઘેતરડા રે હરી કેરા છલી વજા રે લોલ.

2. ઇશ્વરની કૃપાથી ખૂબ જ સારો વરસાદ આવ્યો અને ખેડૂતની મહેનતના કારણે આજે ખેતરો વિવિધ પાકોશી લહેરાઈ રહ્યાં છે. આ પાકને જોતાં લાગે છે કે જેવી રીતે સ્ત્રીઓ મોતી પરોવીને સરસ મજાનાં તોરણ બનાવે છે એવી જ રીતે ભગવાને પણ આ પાકના કુંડાઓમાં બીજને ગોઠવ્યા ના હોય !

➤ ખેતરીએ કાંઈ ઝૂલી રહ્યા છે મોલ,
મોલે મોલે ગુંથી દીધા પ્રભુજીએ મોતીડાં રે લોલ.

3. ઉત્તમ પ્રકારના વાંસ કપાવી તે વાંસમાંથી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ માટે
સરસ વાંસળી ઉત્તરાવીશ.

► આલાલીલા વાંસળીયા રે વઢાવું,
એની ઉત્તરાવું રે પ્રભૂજુની વાંસળી રે લોલ.

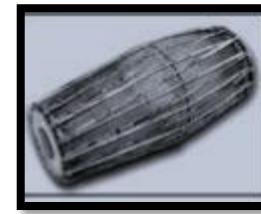
પ્રશ્ન 7. (અ) નીચે આપેલા વિવિધ વાયોના નામ લખો.

ઠોલ

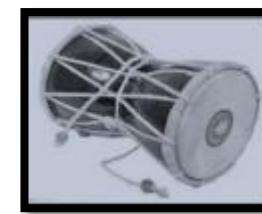
ટોકરી શરણાઈ

પખવાજ

ઘંજરી

ડમું

હાચવાજ

સિતાર

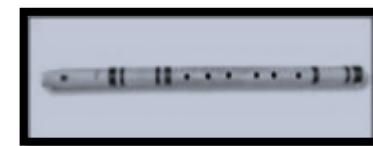
નગારું

વાયોલિન

મંજુરાં

વાંસળી

તબલાં

(બ) ઉપર આપેલા વાયોને નીચેના ક્રોષ્કમાં વર્ગીકૃત કરો.

હવાની મદદથી વાગતાં વાયો	ધાતુ કે તારની મદદથી વાગતાં વાયો	ચામડા કે પ્લાસ્ટિકની મદદથી વાગતાં વાયો
ટેકરી શરણાઈ વાંસળી	સિતાર વાયોલિન મંજુરાં	ડમરું ફોલ પખવાજ ખંજરી નગાડું તબલાં હાચવાજુ

પ્રશ્ન 8. ક્રોસમાં આપેલા શબ્દોના શિષ્ટ શબ્દો કોણકમાંથી શોધો.

(ઓતરા, દશ, પરભુજુ, પાદરડાં, વાંસડિયા, મોલ)

પરભુજુ = પલુ
મોલ = પાક
પાદરડાં = પાદર
ઓતરા = ઉત્તર
દશ = દિશા
વાંસડિયા = વાંસ

Thanks

For watching